

Helse- og omsorgsdepartementet

3. mars 2017

Høring - NOU 2016: 25 Organisering og styring av spesialisthelsetjenesten

Vi viser til høringssaken om NOU 2016:25 Organisering og styring av spesialisthelsetjenesten, publisert på departementets hjemmeside 5. desember 2016.

Styret i Sykehusapotekene HF avgir med dette sitt høringssvar. Vi understreker at høringssvaret er gitt med utgangspunkt i de oppgaver og funksjoner Sykehusapotekene HF er tillagt, og dermed hvilke konsekvenser en endret organisering og styring av spesialisthelsetjenesten vil få for foretakets virksomhet.

Sykehusapotekene HF ble etablert 1. januar 2008, og eies av Helse Sør-Øst RHF. Foretaket overtok fra denne dato all virksomhet fra Sykehusapotekene ANS, et selskap etablert 1. januar 2002 og som var eid av Helse Øst RHF og Helse Sør RHF. Foretaket leverer legemidler og farmasøytiske tjenester til sykehusene i helseregionen. Sykehusapotekene HF tildeles ikke inntekter fra det regionale helseforetaket, da helseforetaket får sine inntekter ved salg internt i foretaksgruppen og til eksterne kunder. Sykehusapotekene er selv ansvarlig for å finansiere sine investeringer.

Overordnet organisering - nasjonalt eller regionalt?

Hver av de fire helseregionene har et eget sykehusapotekforetak. Organisering av sykehusapotekvirksomheten er ikke beskrevet og diskutert i NOU 2016:25. Oppgavene til Sykehusapotekene kan løses innenfor alle modellene som diskuteres i utredningen. Imidlertid vil valg av overordnet organiserings- og styringsform for spesialisthelsetjenesten få konsekvenser for Sykehusapotekene sin organisasjonsform.

En nasjonal modell vil medføre at de regionale sykehusapotekforetakene må avvikles, og at det dannes et nasjonalt sykehusapotekforetak. Denne organisasjonsformen vil kunne gi en sterkere sentral styring av legemiddelområdet med fokus på kvalitet, pasientsikkerhet, beredskap og sykehusøkonomi. På den annen side sikrer den regionale modellen korte kommunikasjonsveier og en tett og god dialog med sykehusene og det regionale styringsnivået. I dette spørsmålet har imidlertid de regionale helseforetakene nylig gjennomført en grundig utredning, der det ble vurdert om det bør dannes et nasjonalt sykehusapotekforetak som erstatning for de fire regionale sykehusapotekforetakene. De fire RHF'ene konkluderte med at opprettelse av et nasjonalt sykehusapotekforetak ikke er formålstjenlig.

Styret i Sykehusapotekene HF støtter på bakgrunn av ovennevnte forslaget om opprettholdelse av de regionale helseforetakene som selvstendige organisatorisk enheter. Vi ser at dette også er en bedre løsning enn alternativene 1-3 med sine nasjonale overbygninger særlig knyttet til effektivitetskriteriene og størrelsen på kontrollspenn i disse organisasjonsmodellene.

Selvstendig rettssubjekt – eget styre?

Forslaget om å slå sammen hvert av de regionale helseforetakene og de tilhørende helseforetak til ett rettssubjekt kan ha både fordeler og ulemper. Den foreslåtte modellen gir direkte og korte styringslinjer, og medfører et entydig plassering av ansvar. Samhandling mellom helseforetakene vil trolig også nyte godt av en slik organisering. På den annen side vil den foreslåtte modellen føre til stort kontrollspenn regionalt, og vil trolig måtte medføre at de regionale helseforetakene må bemannes opp for å håndtere en konsernmodell med større grad av styring. Den foreslåtte modellen vil også medføre et tap av den kompetansen et styre gir til organisasjonen på dette nivået. Et styre i de enkelte HF'ene gir også beslutningene større grad av legitimitet og sikrer i større grad lokal forankring og eierskap. Dette er særlig relevant for Sykehusapotekene HF med sin driftsform som selvfinansierende foretak og krav til bedriftsøkonomisk overskudd.

For Sykehusapotekene HF spesielt reiser vi spørsmålet om forslaget om bortfall av organisering som selvstendig rettssubjekt er forenlig med apoteklovens vilkår for å inneha apotekkonsesjon (eierkonsesjon). Lovens § 2-3 utelukker «foretak som tar syke til behandling eller foretak som har kontroll over slikt foretak» som eier av apotek.

Med utgangspunkt både i at sykehusapotekforetakene har helt andre oppgaver og finansiering enn øvrige helseforetak og at virksomhet og krav til eierskap er strengt regulert i eget regelverk, mener styret i Sykehusapotekene HF at dagens organisering som selvstendig rettssubjekt bør opprettholdes.

Oppdeling av Helse Sør-Øst

Styret i Sykehusapotekene HF mener at Helse Sør-Øst RHF bør opprettholdes med samme størrelse som i dag, og stiller seg således bak argumentasjonen og konklusjonen fra flertallet i Kvinnsland utvalget. For driften av Sykeapotekene HF er det en klar fordel å forholde seg til én overordnet og koordinerende enhet, både når det gjelder logistikk, legemiddelberedskap, levering av tjenester, utnyttelse av produksjonskapasitet mv innenfor regionen, særlig gjelder dette i Oslo-området. En oppdeling av HSØ vil kunne medføre en tilhørende oppdeling av Sykehusapotekene HF. Dette vil svekke Sykehusapotekene sin mulighet for å realisere stordriftsfordeler logistikkmessig i Osloregionen. For Sykehusapotekene vil størrelse gi kraft for å bidra til å tilby tjenester som kommer pasientene til gode. Et samlet Sykehusapotekforetak i Helse Sør-Øst vil også i større grad sikre enhetlige tilnærminger og redusere uberettiget variasjon. Alternativt kunne Sykehusapotekene HF forbli samlet, men levere tjenester til to regioner i et oppsplittet Helse Sør-Øst RHF. Dette ville medføre et ekstra administrasjonsledd å forholde seg til for Sykehusapotekene, med fare for unødig byråkratisering.